

ایران باشد. در تبصره الحاقی این اصلاحیه چنین قید شده است: «صدور هرگونه مجوز و نظارت بر فرایند تولید و پخش کلیه برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی از جمله ساختارهای مستند، مسابقات، انیمیشن، سریال، برنامه‌های گفت‌وگومحور و ترکیبی بر عهده سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران است».

برداشت ناصحیح از لایحه اصلاحی

برخی با مشاهده این طرح، از آن مفهوم مخالف گرفته‌اند و گمان کرده‌اند که تاکنون بر اساس قانون، صدور مجوز و نظارت بر فرایند تولید و پخش برنامه‌های صوتی و تصویری فراگیر از جمله فیلم‌های خانگی بر عهده وزارت ارشاد بوده و نمایندگان مجلس با اصلاحیه بند (۲۹) و تبصره الحاقی، درصدد تغییر این قانون می‌باشند؛ اما این گمان صحیح نیست؛ زیرا:

۱. قانون اساسی زیربنای سایر قوانین است؛ بنابراین قوانینی که وضع می‌شود، نباید در مغایرت با قانون اساسی باشد. مرجع تفسیر قانون اساسی که شورای نگهبان است، با استناد به اصل ۴۴ قانون اساسی، تصریح کرده که مرجع صالح برای انتشار و پخش برنامه‌های صوتی و تصویری از طریق سیستم‌های فنی قابل انتشار فراگیر، فقط سازمان صداوسیما است. بر این اساس طبق اصل حاکمیت قانون، عملکرد وزارت ارشاد بر اعطای مجوز و نظارت بر نمایش خانگی تاکنون غیرقانونی بوده است.

۲. اصلاح قانون، برحسب لزوم به این معنا نیست که قانون جدید جایگزین قانون سابق است

۹۹ یکی از بهانه‌های مخالفان صداوسیما در خصوص تأسیس «ساترا» و نظارت آن بر فیلم‌های خانگی آن است که این اقدام صداوسیما موجب فربه‌شدن این سازمان می‌شود و آن را گسترده‌تر می‌کند؛ اما به نظر می‌رسد که این اقدام صداوسیما، نتیجه بیان شده را به دنبال نخواهد داشت و حتی از سودجویی برخی افراد و دستگاه‌ها نیز جلوگیری می‌کند. ۶۶

بلکه گاهی قانون سابق بعضی موضوع‌ها را پیش‌بینی نکرده و اصلاح آن در راستای رفع اجمال و ابهام است. اکنون نیز که طرح اصلاح بند (۲۹) ماده (۲) قانون اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد به مجلس ارائه شده، در مقام پیش‌بینی موضوعی است که در قانون سابق مسکوت بوده است. نتیجه آنکه ارائه این طرح به مجلس، فقط نوعی مقررگذاری در راستای اجرای قانون اساسی و تأکید بر آن است.

۱. نظارت در راه است.

به تازگی خبرهایی منتشرشده مبنی بر اینکه «ساترا» می‌خواهد مسئولیت صدور مجوز فیلم‌های خانگی را به دست گیرد؛ به امید آنکه از توسعه ابتدال جلوگیری کند. «ساترا» نام مخفف «سازمان تنظیم مقررات صوت و تصویر فراگیر» است که تحت حوزه مسئولیتی سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران در راستای اجرایی نمودن ابلاغیه رهبری معظم انقلاب در شهریور ۱۳۹۴، به‌منظور تنظیم مقررات، صدور مجوز و نظارت بر صوت و تصویر فراگیر شکل گرفته است.

با تأسیس «ساترا» فیلم‌های خانگی باید مجوز خود را از سازمان صداوسیما دریافت کنند و این سازمان بر محتوای آن نظارت خواهد کرد. پس احتمالاً این فیلم‌ها خود را تا حدودی به فرهنگ واقعی جامعه نزدیک خواهند کرد و خبرهای کمتری از «پول‌های کثیف» به گوش خواهد رسید. با آنکه در قانونی بودن تأسیس «ساترا» شکی نیست، اما برخی، این اقدام سازمان صداوسیما را غیرقانونی و مصداق عدم تمکین از قانون قلمداد نموده‌اند.

یکی از بهانه‌های مخالفان صداوسیما در خصوص تأسیس «ساترا» و نظارت آن بر فیلم‌های خانگی آن است که این اقدام صداوسیما موجب فربه‌شدن این سازمان می‌شود و آن را گسترده‌تر می‌کند؛ اما به نظر می‌رسد که این اقدام، نتیجه بیان شده را به دنبال نخواهد داشت و حتی از سودجویی برخی افراد و دستگاه‌ها نیز جلوگیری می‌کند. توضیح آنکه مطابق اصل (۱۷۵) قانون اساسی، شورایی متشکل از نمایندگان رئیس‌جمهور، رئیس قوه قضائیه و مجلس شورای

اسلامی بر صداوسیما نظارت دارند. این شیوه اداره مانع اختلاف قوای سه‌گانه در مواجهه با سازمان صداوسیما می‌شود و تا حدودی از تعارض منافع جلوگیری می‌کند.

۲. تأسیس ساترا قانونی است؟

«ساترا» در راستای اجرایی سازی ابلاغیه شماره ۱/۲۸۷۰۶ مورخ ۱۳۹۴/۶/۲۲ رهبر معظم انقلاب علیه‌السلام و بر اساس ماده (۷) قانون صداوسیما، اصل (۴۴) و اصل (۱۷۵) قانون اساسی و نظریه تفسیری شورای نگهبان به شماره ۹۷۹/۲۱/۷۹ مورخ ۱۳۷۹/۰۷/۱۰ تأسیس شده است؛ بنابراین نه‌تنها در قانونی بودن تأسیس آن شکی وجود ندارد، بلکه سازمان صداوسیما خیلی پیش‌ازین، باید «ساترا» را تأسیس می‌کرد. متأسفانه در روزهای اخیر، برخی سودجویان، سازمان صداوسیما را به عدم تمکین از قانون متهم می‌کنند. این در حالی است که چنین اتهامی ناروا و ناشی از بی‌اطلاعی از قوانین و مقررات است.

بحران نظارت در وزارت ارشاد

بر اساس ادله یادشده، وظیفه نظارت بر نمایش خانگی به‌صورت انحصاری بر عهده سازمان صداوسیما است؛ اما وزارت فرهنگ و ارشاد، تمام‌قامت مدعی است که باید خودش بر فیلم‌های خانگی نظارت کند و تنها مرجع صالح برای صدور مجوز است. با این حال در مقابل محتوای مبتذل فیلم‌هایی که تأیید کرده پاسخگو نیست و نظارت خود را بر این فیلم‌ها به حداقل میزان ممکن کاهش داده است. مطابق بندهای (۱)، (۲) و (۴) ماده (۱) قانون اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، برخی از اهداف تأسیس این وزارتخانه رشد فضایل اخلاقی، مصونیت جامعه از نفوذ فرهنگ اجانب و رواج فرهنگ اسلامی است. این در حالی است که امروزه محتوای مبتذل نمایش خانگی، فرهنگ عمومی جامعه را هدف قرار داده است. در واقع این وزارتخانه با تأیید محتوای مبتذل فیلم‌های خانگی، برخلاف وظایف قانونی خود از جمله ماده (۱) قانون اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی عمل می‌کند.